

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

PROTOKOLL nr 11/2007

Sammanträdesdag

22 november 2007

Justerat den 26 november 2007

Ulf Kristersson

Karin Rågsjö

Lisbeth Westerlund
sekreterare

Plats: Stora Konferensen,
Swedenborgsgatan 20, 3 tr.

Tid: 16.00 – 16.20

Närvarande

Ordföranden	Ulf Kristersson (m)
Vice ordföranden	Karin Rågsjö (v)
Ledamöterna	Peter Lundén-Welden (m) Kerstin Gustavsson (m) Jonas Nilsson (m) Petter Lindfors (m) Dikran Dison (kd) Elisabeth Brandt Ygeman (s) Karin Gustafsson (s) Arhe Hamednaca (s) Gertrud Brorsson (mp)
Tjänstg. ersättare	Patrik Silverudd (fp) Malin Dahlberg Markstedt (s)
Ersättare	Christina Elffors-Sjödin (m) Bengt Carlsson (m) Tina Ghasemi (m). Maryam Barkadehi (fp) Cecilia Önfelt (c) Per-Olof Ångman (s) Mia Sundelin (s) Dimitrios Soulios (s) Jackie Nylander (v) Stefan Nilsson (mp)

Personalföretr. Jösta Claeson, SKTF

Förhinder hade anmälts av ledamöterna Lena Kling (fp) och Tomas Rudin (s) och ersättaren Ulf Segander (m).

Föredragande vid sammanträdet var förvaltningschef Dag Helin.

Närvarande i övrigt var Fredrik Elgh, Eddie Friberg, Fredrik Jurdell, Rita

Kahn, Eva Sandberg, Evin Sarac och Lisbeth Westerlund.

§ 1

Sammanträdets öppnande och godkännande av föredragningslista

Ordföranden Ulf Kristersson (m) öppnade sammanträdet. Föredragningslistan godkändes.

§ 2

Val av protokolljusterare och tid för justering av protokollet

Ordföranden Ulf Kristersson (m) och vice ordföranden Karin Rågsjö (v) fick i uppdrag att justera dagens protokoll. Protokollet ska justeras den 26 november 2007.

§ 3

Uppsägning av ramavtal

Ny upphandling av korttidsvistelse utanför hemmet enligt lagen 1993:97 om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i form av lägervistelse – LSS-kollo - Förfrågningsunderlag

Dnr 431-0520/2007

Dnr 121-0604/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden ger förvaltningen i uppdrag att driva LSS-kolloverksamhet för målgruppen personer med Aspergers syndrom mellan 7 - 15 år, under sport- och påsklovet år 2008, i egen regi.
2. Socialtjänstnämnden uppdrar åt förvaltningen att genomföra en ny upphandling enligt tjänsteutlåtandet.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Vildmarksäventyr AB fick den 21 september 2007 uppdraget av socialtjänstnämnden att för dess räkning bedriva LSS-kollo verksamhet för målgrupperna lindrigt och måttligt utvecklingsstörda personer mellan 7-15 år, samt för personer med Aspergers syndrom mellan 7-18 år. Ramavtal tecknades den 1 oktober 2007 (dnr 421-0520/2007). Fastigheten verksamheten skulle bedrivas i ägdes emellertid av Hagfors kommun som nu sålt denna. Bolaget saknade hyresavtal till lokalen med följd att Hagfors kommun inte var skyldig att erbjuda bolaget en alternativ lokal.

Vildmarksäventyr AB har sökt efter en ny lokal att bedriva verksamheten i utan resultat. Denna omständighet har medfört att Vildmarksäventyr AB inte kan beviljas tillstånd för LSS-verksamhet av länsstyrelsen eftersom de

inte har en adekvat lokal att bedriva verksamheten i.

För att säkerställa sport- och påsklov år 2008 för personer med Aspergers syndrom vill förvaltningen få socialtjänstnämndens uppdrag att bedriva LSS-kolloverksamheten i egen regi. Förvaltningen vill även få i uppdrag att genomföra en ny upphandling av LSS-kollo för ovan nämnda målgrupper. Denna upphandling genomförs utifrån det förfrågningsunderlag som socialtjänstnämnden fattade beslut om den 22 mars 2007 och avser kategorierna A och F.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson (m) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 4

Centrala upphandlingar av ramavtal

Yttrande över remiss från kommunstyrelsen

Dnr 106-0540/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner förvaltningens yttrande som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslöt den 26 mars 2007 om policys för upphandling och konkurrensutsättning och uppdrog åt kommunstyrelsen att återkomma i särskilt ärende med förslag till områden för centralupphandling. Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker förslaget om centrala upphandlingar av ramavtal. Förslaget innebär att centralupphandling blir det normala förfaringssättet för de avtalsområden som föreslås i ärendet. Stadsledningskontorets mening är att servicenämnden, genom avtal med kommunstyrelsen, ska ges ansvaret för att upphandla ramavtal för de föreslagna avtalsområdena. Finansiering för basuppdraget till servicenämnden föreslås ske inom kommunstyrelsens budgetram.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Ledamoten Gertrud Brorsson (mp) framlade ytterligare ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner delvis förvaltningens förslag till svar på remiss.
2. Socialtjänstnämnden beslutar att därutöver framföra följande.

Centralupphandling av ramavtal inom avtalsområden som berör många nämnder ger stora möjligheter att använda stadens upphandling som hävstång för en hållbar social, ekonomisk och miljömässig utveckling. Det gynnar ansvarstagande företag och kan ses som ett led i en progressiv näringspolitik från stadens sida.

Vi tar självklart avstånd från den centralupphandling av vård- och omsorgsboenden som majoriteten planerar att genomföra. Upphandling av entreprenader inom denna sektor är förödande för kontinuiteten för de äldre och ska inte förekomma inom dessa områden.

Däremot ser vi positivt på centralupphandling av el, bilar, drivmedel, livsmedel och andra områden där staden genom sin storlek på ett avgörande sätt kan bidra till att förbättra miljön. All upphandling ska därför successivt anpassas inom ramen för vårt rättvisa miljöutrymme.

Sociala krav och krav på etiska avtalsvillkor ska också ingå i förfrågningsunderlagen liksom att ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet följs. Staden ska i alla upphandlingar verka för en god arbetsmiljö och rimliga anställningsvillkor för personalen enligt den under förra mandatperioden testade ”Vita jobb-modellen”.

Den tidigare antidiskrimineringsklausulen ska återinföras och tillämpas i all upphandling, vilket bland annat innebär att även underleverantörer omfattas av klausulen. Så är inte fallet i den klausul som föreslås av majoriteten. Det är allvarligt eftersom staden riskerar att underleverantörer diskriminerar med skattebetalarnas pengar.

Krav på en klausul som garanterar anställda i privata företag samma meddelarfrihet som finns i offentliga företag ska vara en självklar del i alla upphandlingar som staden gör. En sådan klausul om meddelarfrihet används

redan av Gävleborgs läns landsting.

Många upphandlingar kräver stora byråkratiska och ekonomiska insatser och medför även störningar i verksamheten, omstruktureringskostnader och ekonomiska risker i samband med överklaganden. Staden måste därför som lärande organisation alltid utvärdera varje upphandling och väga de total-ekonomiska vinsterna mot förluster i andra avseenden.

Sist men inte minst måste uppföljningen av avtalsvillkoren förbättras kraftigt och staden bör därför inrätta en kontrollfunktion och ta fram anvisningar som stöd i uppföljningsarbetet.

Reservation

Ledamoten Gertrud Brorsson (mp) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden beslutar att delvis tillstyrka förslaget.
2. Socialtjänstnämnden beslutar att därutöver anföra följande.

Förslaget som är utskickat från kommunfullmäktige innehåller en rad olika områden där centrala ramavtal föreslås. Förslagen är av en mycket skiftande karaktär och samtidigt anges det några förslag på riktlinjer till avsteg från de centrala ramavtalen. Om detta ska genomföras måste det finnas någon form av eget handlingsutrymme för nämnderna och förvaltningarna att göra inköp lokalt och anpassat efter den verksamhet som bedrivs. Om inte sådana möjligheter finns kan det bli en risk för fördyring av verksamheterna samt att uppköpen inte till fullo är ändamålsenliga.

Det finns naturligtvis för- och nackdelar med centrala upphandlingar. Centrala ramavtal av bl.a. el, taxi och drivmedel är en klar fördel om detta kan göras i större mängder för ett bättre pris och samtidigt kunna ta hänsyn till miljö.

Särskilt uttalande

Ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) lämnade följande särskilda uttalande.

Samordning av avtal *kan vara* en god idé om det genomförs på rätt sätt med rätt ställda krav. Remissen visar att det fortfarande finns en rad aspekter att ta hänsyn till innan något beslut slutförs.

Kortsiktigt kan en konkurrensutsatt upphandling leda till sänkta kostnader, men detta är inte nödvändigtvis en given konsekvens. Varje upphandling är till exempel förknippad med en transaktionskostnad och omorganiseringskostnad.

Det är viktigt att upphandlingspolicyn reglerar miljökrav vid upphandling,

antidiskriminering, meddelarfrihet och sociala hänsyn. Vi anser att detta är oerhört viktiga områden, men som nämns alldeles för lite i förslaget till upphandlingspolicy.

Syftet med såväl upphandlad som icke- upphandlad verksamhet som staden har ansvar för är givetvis att stadens invånare ska få bästa möjliga service och kvalitet till lägsta möjliga kostnad. Det är dock lika självklart att det inte är en acceptabel effekt att kostnaderna sänks genom att personalens arbets- och anställningsförhållanden i entreprenaden avsevärt försämras än de som erbjuds stadens anställda. Upphandlingar ska sträva efter att garantera konkurrens på lika villkor.

Staden ska ta sitt ansvar för personalens anställningsförhållanden hos leverantörer genom att ställa krav i samband med upphandlingar. För att passa den svenska arbetsmarknaden anser vi att dessa krav bör ställas med utgångspunkt i kollektivavtalen, lämpligen enligt den så kallade "Vita jobbmodell" som har prövats framgångsrikt av staden.

Vi har naturligtvis ett ansvar för att se till att skattepengar används effektivt, men också för att se till att fattiga människor i andra länder inte exploateras och utnyttjas i vårt namn. Rättvisemärkt/Fairtrade är en etisk märkning som garanterar konsumenten att de mänskliga rättigheterna har varit i fokus under varans framtagning. Kriterierna för Rättvisemärkt utgår från de grundläggande ILO konventionerna som i sin tur stärker FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna. Rättvisemärkt bidrar till att arbetare och odlare får skäligt betalt för det arbete de utför, att barnarbete motverkas, att organisationsrätten främjas, att diskriminering på grund av kön, tro eller hudfärg motverkas samt att ekologiskt odlande uppmuntras. Vi anser att möjligheten att ställa krav på rättvisemärkning bör undersökas i den nya upphandlingspolicyn

§ 5

Reviderad antidiskrimineringsklausul i stadens upphandling

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Dnr 106-0515/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner förvaltningens yttrande som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

I samband med att kommunfullmäktige fattade beslut om stadens policy för upphandling, konkurrens och valfrihet den 26 mars 2007 fick stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en ny antidiskrimineringsklausul som harmo-

nierar med stadens policy och de juridiska krav som ställs på en sådan klausul idag. Stadsledningskontoret föreslår i ärendet en reviderad antidiskrimineringsklausul att användas i stadens upphandlingar av tjänster och entreprenader. Den föreslagna klausulen sammanfaller till stor del med den klausul som nämnden för offentlig upphandling (NOU) rekommenderar. Det innebär, till skillnad från stadens tidigare klausul, att den inte uttryckligen omfattar underleverantörer och att den kräver en lagakraftvunnen dom för att bli tillämplig. Till skillnad från den av NOU rekommenderade klausulen föreslår stadsledningskontoret att hävning ska vara den sanktion som tillämpas vid brott mot klausulen. Förvaltningen tillstyrker stadsledningskontorets förslag.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 oktober 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) framlade ytterligare ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

Socialtjänstnämnden anför som svar på remissen följande.

Majoritetens försämring av antidiskrimineringsklausulen är inte acceptabel. Det är ännu mer uppenbart än det var år 2002 att majoritetens avsikt är att verka som om man vill använda stadens upphandlingar som ett verktyg mot diskriminering samtidigt som försämringarna är en klar signal, i synnerhet till näringslivet, att denna klausul har tillmötesgått era krav och det finns ganska lite anledning att ta hänsyn till stadens krav.

Budskapet kan ses i de olika försämringar som föreslås jämfört med den klausul som infördes under den förra mandatperioden.

Klausulens olika delar kommenteras nedan i förhållande till de nya förslagen till villkor. Det finns många frågor som är otillräckligt utredda. Det finns andra som saknar förklaring. Dessutom finns det inga rimliga förklaringar till försämringarna som föreslås.

1. *Klausulen ska inte längre gälla för leverantörens hela verksamhet i Sverige.* Med andra ord om en leverantör diskriminerar i en annan del av verksamhet än den som direkt berörs av upphandlingen. Därmed avgränsas härigenom leverantörens incitament till ett stävande av diskriminering i dessa specifika delar av företaget i stället för i förhållande till hela företaget. Enligt SLK: "Vidare föreslår kontoret att klausulen skall begränsas till att omfatta den del av verksamheten som omfattas av upphandlingskontraktet för att undvika att klausulen anses strida mot den proportionalitetsprincip som gäller för alla upphandlingar." Förr i världen när NOU och andra jurister ville stoppa eller begränsa användning av klausuler hänvisade man till EG-rätten och därmed svensk rätt. Numera, när det är uppenbart att EG-rätten och Sveriges LOU (Lagen om offentlig upphandling) tillåter användning av antidiskrimineringsklausuler har man börjat hänvisa till generella rättsprinciper som proportionalitetsprincipen. Med andra ord är det juristernas personliga tolkningar som gäller. Och dessa ska man vara försiktig med eftersom det finns likvärdiga jurister som har helt motsatta åsikter. Dessutom har det, under de sista 10 åren visat sig att de mer skeptiska som finns till exempel på NOU har haft fel i antydningarna kring olagligheten – både i förhållande till utvecklingen av såväl lagstiftningen, EG-kommissionens tolkning av EG-rätt samt rättspraxis. Däremot har till exempel JämO, DO, HO och HomO haft en motsatt inställning. Frågan kan jämföras med klausuler som möjliggör hävning om leverantören inte betalar in sina skatter. Dessa klausuler avgränsas inte till skatter som har att göra med själva upphandlingen. Anledningen är nog att även mer skeptiska jurister anser att det inte finns något problem med upplägget eftersom frågan är av så stor vikt för det offentliga – dvs. att se till att företag som får offentliga skattemedel i form av upphandlingar inte ska få smita undan sitt ansvar att även betala in skatter. En sådan ordning skulle kunna ha ett starkt negativt inverkan på den allmänna skattebetalningsviljan. Det offentliga har lika stor anledning att se till att diskriminering inte förekommer hos leverantörer som får skattemedel genom offentliga upphandlingar. Även detta skulle kunna minska skattebetalningsviljan om skattebetalarna får reda på att företag som är villiga att diskriminera mot dem, får del av deras skattemedel.
2. *Förslaget innebär att klausulens räckvidd ska avgränsas till upphandling av tjänster och bygg- och anläggningsentreprenader - men inte varuupphandlingar.* Det påstås att det endast är i denna typ av upphandlingar det är möjligt att använda villkor för kontraktets utförande som en antidiskrimineringsklausul utgör. SLK påstår "Att ha ett motsvarande

krav vid varuupphandlingar skulle kunna innebära att olika krav gäller för anbudsgivare som producerar sina varor i Sverige i förhållande till de som producerar varor i andra länder.” Tyvärr brister påståendet i logik eftersom räckvidden av den tidigare beslutade klausulen är avgränsad till leverantörens ”verksamhet i Sverige”. Som tur är även det nya förslaget avgränsad till ”utförandet av den avtalade tjänsten/entreprenaden i Sverige”. Även tjänster som är upphandlade av Stockholms stad kan komma att utföras av företag som är verksamma utanför Sverige. Detta skulle göra att personalen berörs av antidiskrimineringslagarna i dessa länder och inte av svensk lag. Ett exempel är översättningstjänster som kan utföras långt utanför Sveriges gränser.

3. *Förslaget tar bort hänvisningen till artikel 141 i EU-fördraget – utan någon direkt förklaring.* Artikel 141 (f d 119) i fördraget stadgar att varje medlemsstat ska ”säkerställa att principen om lika lön för kvinnor och män för lika arbete eller likvärdigt arbete tillämpas”. EU-fördraget är så vitt vi vet direkt tillämpligt på svensk rätt. Det är möjligt att hänvisningen inte behövs eftersom som de övriga lagarna räcker till för att skydda mot könsdiskriminering. Men någon förklaring är önskvärd.
4. *Förslaget lyfter fram 16 kap 8 § brottsbalken som en ny del av antidiskrimineringslagstiftning.* Även denna förändring bör förklaras eftersom denna § handlar om *hets mot folkgrupp* och inte diskriminering. Denna utvidgning till nya områden utanför diskrimineringslagstiftningen borde åtminstone förklaras.
5. *Angående §2 är det av trevligt att leverantörer även i fortsättning ska på begäran redovisa de åtgärder som vidtagits med anledning av förpliktelserna, men meningen med §2 blir underminerad av kravet på en dom i §3.* I varje fall riskerar inte leverantören någon påföljd överhuvudtaget om de helt enkelt vägrar. Enligt den tidigare beslutade klausulen underströks för leverantören att brott mot klausulens §§1-3 kunde leda till hävning. Nu framstår § 2 snarare som en fråga om önsketänkande.
6. *Förslaget innebär att klausulen inte längre uttryckligen ska omfatta underleverantörer. Med andra ord har den tidigare § 3 underleverantörer helt enkelt utelämnats.* Återigen saknas det bärande argument. Alla som arbetar med upphandlingar borde förstå att klausulens syfte undermineras tydligt genom att den inte längre ska gälla för underentreprenörer. SLK borde åtminstone ha tagit fram information om omfattningen av användningen av underentreprenörer. På stora entreprenadkontrakt torde större delen av hela kontraktet utföras av underleverantörer. Det kan visa sig att det inte finns någon större mening överhuvudtaget med klausulen om underleverantörer som har sin *verksamhet i Sverige*.
7. *Till slut undermineras affärsmässigheten och effektiviteten, i synnerhet de proaktiva effekterna, genom kravet på lagakraftvunnen dom innan ett avtal kan hävas.* Det är sällan som man i affärsvärlden avslöjar förhandlingsstrategin som gäller i förhållande till hävning av ett avtal. Parten som ställer krav, i detta fall följsamhet mot diskrimineringslagarna, kan

ha som strategi att staden kommer endast att häva ett avtal om det finns en dom. Men att avslöja detta i avtalet innebär att fokus hos leverantören förflyttas från följsamhet mot lagarna till undvikande av en dom. Och en dom kan nästan alltid undvikas genom en förlikning. Även med den tidigare skrivningen var det tänkt att staden skulle alltid ha väldigt stark bevisning, till exempel en dom, innan hävning kom på tal. Dessutom var en viktig anledning till att inte skriva in kravet på en dom att det kunde finnas annan stark bevisning som påkallade en fundering från stadens sida, till exempel genom förekomsten av en mängd förlikningar. Men även här kunde hävning endast komma i fråga om det fanns stark bevisning. Samtidigt är det tänkt att avsaknaden av ett krav på en dom skapar ett incitament hos underleverantören att agera seriöst även i förhållande till andra krav som kan finnas i lagstiftning eller i villkoren. Det är ofta som företag brister i förhållande till upprättande av jämställdhetsplaner. Dessa brister leder sällan till en DOM trots att planer krävs enligt lagen. Däremot kan en välskriven klausul bidra till att företag ser till att planerna kommer fram. Huvudanledning till att liknande klausuler – utan krav på en DOM – används i USA och Kanada är inte för att många avtal ska hävas – utan för att förmå företag att agera preventivt och stävande.

8. *SLK:s sista kommentar om att "Att klausulen innefattar en hävningsgrund ger staden en rätt men inte en skyldighet att häva avtalet om en leverantör bryter mot klausulen" bör understrykas.* Det är just när en leverantör har tydligt brutit mot till exempel jämställdhetslagen som leverantören är nog mest benägen av bedriva ett konkret proaktivt arbete mot diskriminering och för likabehandling. Därmed måste man noga överväga möjligheten att föra en dialog med leverantören och bidra inte bara till en rättelse i det enskilda fallet utan även bidra till ett bredare stävande och preventivt arbete.

Reservation

Ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner i huvudsak yttrandet som svar på remissen.
2. Socialtjänstnämnden beslutar att diskrimineringslagstiftningen även gäller underleverantörer.
3. I övrigt anförs följande.

Under den förra mandatperioden bedrev vi socialdemokrater ett mycket omfattande antidiskrimineringsarbete. Bland annat fattade vi under 2005 beslut om att samtliga verksamheter skulle tillämpa en antidiskrimineringsklausul vid upphandlingar av varor och tjänster. Klausulen gav staden rätt att häva avtal med entreprenörer som bryter mot gällande diskrimineringslagstift-

ning. Syftet var att markera att diskriminering inte accepteras och att säkerställa att skattemedel inte kommer företag och andra organisationer till del om de bryter mot diskrimineringslagstiftningen.

När den högerledda majoriteten nu föreslår att underleverantörer utesluts ur denna diskrimineringsklausul, tas ett steg tillbaka. Att hävda att den svenska lagstiftningen inte ska gälla underleverantörer, är ett märkligt och oansvarigt synsätt. Vi delar helt de synpunkter som handikapprådet har gällande underleverantörer och möjligheten till vite. Det är dessutom besynnerligt hur borgarna väljer att ändra en klausul, när den nyligen börjat äga laga kraft. Det är nödvändigt att den borgerliga majoriteten inser klausulen viktiga tyngd och roll i att skapa rättvisa och jämställda verksamheter.

§ 6

Ledsagning för funktionshindrade inom kollektivtrafiken, förslag till framtida ledsagning på stationer och bytespunkter

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Dnr 106-0572/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner förvaltningens yttrande som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Banverket och Vägverket har i ett regeringsuppdrag om en nationell handlingsplan för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling, benämnt KOLL-framåt, fått ett särskilt uppdrag att föreslå ett system för ledsagning av personer med funktionsnedsättning mellan anslutande trafikslag på stationer, hur det ska byggas upp och finansieras. Uppdraget är en del i arbetet mot målet att kollektivtrafiken 2010 ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förslaget, som har tagits fram i dialog med brukarrepresentanter och utförarorganisationer, förespråkar en samlad lösning för ledsagning inom den markbundna kollektivtrafiken som ger möjlighet till lokala lösningar. Förvaltningen anser att Banverkets och Vägverkets förslag till utformning av framtida ledsagning utgör ett viktigt bidrag för det fortsatta tillgänglighetsarbetet för att människor med funktionsnedsättning ska kunna ha möjligheter att företa resor med kollektiva färdmedel.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd), tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) och ledamöterna Elisabeth

Brandt Ygeman m.fl. (s) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m) ledamoten Dikran Dison (kd), tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) och ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden åberopar i huvudsak tjänsteutlåtandet som svar på remissen
2. Socialtjänstnämnden påtalar som svar på remissen vikten av enhetlighet i kollektivtrafiken avseende stationsutformning, entréer, biljettsystem, tidtabeller och dylikt.
3. Socialtjänstnämnden påtalar vikten av att all personal som arbetar i kollektivtrafiken har utbildning i olika funktionshinderades förutsättningar.
4. Därutöver anförs följande.

KOLLframåt:s arbete för att öka tillgängligheten i kollektivtrafiken är ett mycket bra initiativ för att Sverige ska uppnå det mål om tillgänglighet till 2010 som är bestämt av riksdagen.

Ledsagning i kollektivtrafiken är ett effektivt och relativt enkelt sätt att öka tillgängligheten och att fler ska få ökad livskvalitet i vardagen. Det är viktigt att systemet blir lättbegripligt och i sig lättillgängligt. I Stockholm bör och kan inte väntetiderna vara alltför långa för att få tillgång till ledsagning med tanke på den stora resandeströmmen och de långa restiderna man faktiskt har. På flera av de större tunnelbane- och pendeltågsstationerna kan man ha ledsagning stationerad. Redan idag finns det stationsvärdar som med fördel kan utöka sin kompetens inom detta område. Det skulle öka tryggheten och säkerheten inte bara för de som behöver ledsagning utan för alla resenärer. Detta förekommer redan på andra håll i Europa där Londons tunnelbana kan lyftas som en förebild.

Det är dock viktigt att inte ledsagningen ses som en enskild åtgärd. Det

finns mycket man kan göra för att öka tillgängligheten även utan ledsagning. Kollektivtrafikens olika aktörer måste samordna så att miljön blir så lika som möjligt oavsett var i Sverige man befinner sig och vilket trafikslag man åker med. Det uppdrag Jernhusen fick för antal år sedan att avyttra stationshusen var en olycka. I stället borde uppdraget varit att just utveckla och anpassa dessa till ökad tillgänglighet. Idag förefaller Jernhusen inte ha någon egen roll och deras medverkan gör mer skada än nytta. Idag bygger kommunerna upp nya resecentra, alla med olika struktur.

Entréer och biljettluckor bör utformas likartat på alla stationer så att man känner igen sig oavsett om det handlar om man är synskadad, har kognitiva handikapp eller bara är en turist på genomresa.

En enkel handbok med symboler som visar hur olika stationer är utformade och vilken service som finns är en enkel men viktig åtgärd (antal uppgångar, hiss, rulltrappa, toalett m.m.).

Biljett- och beställningssystem måste samordnas över hela landet och för alla transportslag. Det finns idag redan färdiga system för detta. Vad som behövs är politisk handlingskraft för att sätta det i verket.

Tidtabeller bör omvärderas och anpassas så att de är läsbara för alla och då får en likartad utformning och med symboler som talar om vilka resurser som finns vid olika delresor (handikapphiss på tåget, ramp, pratorer för att nämna några exempel).

Sist men inte minst är det viktigt att påpeka vikten av att all personal som arbetar i kollektivtrafiken får gedigen utbildning i funktionshinder och dess olika förutsättningar och behov. En sådan utbildning skulle garanterat öka tryggheten för såväl resenär som personal. Personal som ger ett gott bemötande är till nytta för alla resenärer. Därmed skulle också arbetsmiljön bli bättre för personalen i sig.

§ 7
Månadsrapport per den 31 oktober 2007
Dnr 201-0002/2007

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden godkänner månadsrapporten per den 31 oktober 2007.

Ärendet

Förvaltningsledningen bedömer att socialtjänstnämnden kommer att redovisa en ekonomi i balans verksamhetsåret 2007. Bedömningen grundas på beslut om nämndens budget till och med tertialrapport 2 2007. Sammantaget

bedöms att den egna driftverksamheten kommer att redovisa ett mindre underskott om 1,0 mnkr före resultatöverföring. Resultatöverföringen till 2008 uppskattas till 1,0 mnkr beroende på att Tillståndsenheten beräknas ge ett underskott som ska finansieras kommande år. Därutöver prognostiseras 15,0 mnkr i outnyttjat anslag för utomlänsplacerade funktionshindrade. Dessa medel återredovisas till kommunstyrelsen i samband med bokslutet 2007.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 9 november 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson (m) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) lämnade följande särskilda uttalande.

I rapporten finns några tendenser som är oroväckande. HVB vuxna visar vikande beläggningsciffror vilket kan tyda på att stadsdelarna håller igen på placeringar, vilket beror på att deras anslag inte täcker behoven. Vi kan även konstatera att LVM-anmälningarna ökar vilket i sin tur tyder på att de personer som kommer i kontakt med Enheten för hemlösa är i ett allt sämre skick.

En LVM anmälan kan alltid undvikas om massiva insatser sätt in i tid. Även här kan en allt för snålt tilltagen budget inom psykiatrin eller inom socialtjänstförvaltningen leda till att kvinnor och män inte får de insatser de behöver i tid. Ett mer kraftfullt uppsökande arbete leder till att LVM- ärenden minskar.

§ 8

Riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm

Dnr 105-0334/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner för sin del reviderade riktlinjer för tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm.
2. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för beslut.
3. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Ärendet

Ansvaret för folköls- och tobakstillsynen i Stockholm ligger på stadsdels-

nämnderna medan socialtjänstnämnden svarar för samordning, information, utbildning, konsultativt stöd samt bransch- och myndighetssamverkan. Tillsynen ser olika ut i Stockholm. Det finns brister i stadens tillsynsarbete i förhållande till de övergripande riktlinjerna som gäller för folköls- och tobakstillsynen. En förbättring av samsyn och likställdhet har dock kunna konstateras efter det att riktlinjerna revideras för folköls- och tobakstillsynen. För att få ett mer enhetligt tillsynsarbete föreslås vissa kompletterade riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter och dess storlek.

Med hänsyn till att tillsynskostnaderna för staden är högre än intäkterna föreslås att avgiften höjs till 1 500 kronor per försäljningslag och försäljningsställe. Om försäljningsstället säljer både folköl och tobak bör avgifterna reduceras till 2 000 kronor. Detta för att kostnaderna för tillsynsbesök och administration blir lägre. För att följa upp tillsynsarbetet och skapa bättre förutsättningar för en mer enhetlig tillsyn föreslås att socialtjänstförvaltningen får viss kostnadstäckning för den övergripande samordningen i Stockholm.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd), tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m) ledamoten Dikran Dison (kd), tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner i huvudsak förvaltningens förslag.
2. Socialtjänstförvaltningen får i uppdrag att återkomma med en redovisning av hur tillsynen fungerar i de olika stadsdelsnämnderna.
3. Socialtjänstnämnden beslutar därutöver framföra följande.

Det är oroväckande att alla stadsdelsförvaltningar inte har genomfört sin tillsyn 2006 när det gäller inköpsstudier och tillsynsbesök. Trots detta har

tillsynsavgiften fakturerats näringsidkaren, vilket inte är acceptabelt.

Förvaltningen menar att staden bör överväga en central fakturering av tillsynsavgifterna och väcker frågan om att ansvaret för tillsynen bör överföras till socialtjänstnämnden. För att nämnden ska kunna ha en uppfattning i frågan är det angeläget att få en fyllig rapport över hur de olika stadsdelsnämnderna fullföljt sina skyldigheter de senaste åren.

§ 9

Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet

Dnr 402-0277/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden bifaller till del förvaltningens förslag till beslut.
2. Socialtjänstnämnden uppdrar därutöver åt förvaltningen följande.
  - att ha fortsatt öppet direktintag på våra härbärgen enligt Stockholms tak-över-huvudet-garanti. Det ska vara lätt att komma in för natten.
  - att återkomma med förslag om en hemlöshetsjour (TÖG-jour) med socialarbetare som har fullt mandat att fatta nödvändiga myndighetsbeslut utifrån akutläget och individens behov.
  - att återkomma med förslag till särskilda dygnet-runt-öppna platser för långliggare som behöver ordnande former för att motiveras till behandling, som ett första steg på väg tillbaka till ett ordnat liv. Där ska också finnas hjälp med medicinering, exempelvis psykofarmaka och bromsmedicin mot HIV.
  - att återkomma med ett förslag kring införandet av personlig vård-, behandlings- och boendepplan för var och en av Stockholms mest utsatta hemlösa.
  - att återkomma med förslag till en överenskommelse med landstinget om en särskild "hemlöshetsklinik" som inte bara tar hand om hemlösas akutvård utan framförallt satsar på att hålla ihop hela kedjan av socialtjänst, psykiatri och beroendevård för de mest utsatta hemlösa som bor på gatan och besöker våra härbärgen.
  - att inrätta nya jourplatser för ungdomar mellan 13 och 20 år i enlighet med tjänsteutlåtandet.
  - att förstärka socialtjänsten vid Maria Ungdom med kompetens om hemlöshet i enlighet med förvaltnings förslag.
  - att i enlighet med tjänsteutlåtandet utveckla det stadsövergripande uppsökande arbetet där stadsdelar, socialtjänst och frivilliga samar-

betar och bortser från Stockholms organisatoriska gränser.

- att förhandla fram ett samarbetsavtal med de privata fastighetsägarna i Stockholm om hundra nya försöks- och träningslägenheter för hemlösa där socialtjänsten garanterar att den tidigare hemlöse och den enskilde fastighetsägaren får det stöd de behöver och fastighetsägarna tar sin del av ansvaret för människor som har haft det tufft.
- att återkomma med förslag på en särskild skuldrådgivning för att bidra till skuldsanering för hemlösa som har ordnat boende, men som på grund av gamla hyresskulder inte kan få eget kontrakt.
- att investera i metodutveckling och modellarbete i arbetet mot hemlöshet och inleda ett internationellt samarbete med andra föregångsländer.
- fortsätta göra egna mätningar och räkningar men förändra sina definitioner så att de sammanfaller med socialstyrelsens.
- att organisera sitt eget hemlöshetsarbete under "ett tak" med samlad ledning och ansvar för såväl myndighetsinsatser och uppsökande arbete och samordning mellan staden centralt och stadsdelarna, respektive frivillighetsorganisationerna. Arbetet bör bedrivas under ett samlat ledarskap som drar nytta av den kompetens kring frågorna som finns i Stockholmsregionen.
- att utifrån förvaltningens tjänsteutlåtande och vad som anges här ovan till nämnden återkomma med ett förslag på reviderade riktlinjer gällande hela stadens hemlöshetsarbete.

Ärendet

Den 21 december 2006 fick förvaltningen uppdraget "Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet". Uppdraget innebar att förvaltningen skulle återkomma till nämnden med förslag på åtgärder kring tre prioriterade områden. Vid nämndsammanträdet 2007-02-15 presenterade förvaltningen en första rapport innehållande en beskrivning av nuläget inom de prioriterade områdena. Förvaltningen redovisar i ärendet förslag till åtgärder inom följande områden.

- Insatser för att hjälpa de hemlösa barn och ungdomar som helt eller periodvis bor utanför hemmet på grund av svåra problem i bl.a. hemmiljön.
- Individuellt riktat stöd till dem som ständigt återkommer till härbärgen.
- Öka tillgången till tränings- och försökslägenheter för de hemlösa som är på väg mot egen bostad.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 5 november 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) framlade ett förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) framlade ytterligare ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Ledamoten Gertrud Brorsson (mp) framlade ytterligare ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Ulf Kristersson m.fl. (m), ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner i huvudsak förvaltningens förslag med följande förändringar.
  - en dialog inleds med de hemlösas organisationer och brukarråd för att förankra arbetet mot hemlösheten i syfte att nå en nollvision mot hemlösheten,
  - att ingen mellan 18-25 år placeras på härbärge utan hamnar i en annan typ av boende som beskrivs i ärendet,
  - att det förebyggande arbetet för att nå utsatta barn och ungdomar struktureras genom att varje stadsdel gör en plan för att bygga in barnperspektivet i samarbete med MVC, BVC, förskola, skola, fritid, barn och ungdomspsykiatri samt stadsdelsnämndens egna verksamheter,
  - att en utredning tillsätts för att undersöka möjligheterna att förlänga boendet för de 21-åringar som "faller ur" ur systemet,
  - att staden tillsammans med frivilligorganisationerna och psykiatri anordnar en hearing under våren 2008 som ska ge ett underlag till hur daghärbergesverksamheten kan utvecklas,
  - att socialtjänstförvaltningen ser över möjligheten för fler sociala kooperativ att etableras i staden,
  - att socialtjänstnämnden varje halvår får en rapport om situationen gällande försöks- och träningslägenheter samt kontraktsöverskrivan-

de.

2. Socialtjänstnämnden anför i övrigt följande.

Förvaltningen har tagit fram ett utomordentligt underlag som i stort vilar på det arbete som den förra majoriteten igångsatte. Däremot saknas ett tydligt brukarperspektiv. Vänsterpartiet vill ha en nollvision för hemlösheten. En brukarundersökning ska göras i samverkan med stadsdelsnämnderna för att de hemlösas röster ska höras i planeringen, genomförandet och uppföljningen. Med brukarundersökningen som grund vill vi bilda en referensgrupp med hemlösa och frivilligorganisationer som tillsammans med förvaltning och politiker tar fram en 5-årsplan för att få bort hemlösheten.

Hemlöshetsproblematiken ansvarar alla partier för och situationen har varit densamma under allt för många år. Det som krävs är en strategi som omfattar arbetet med utsatta barn och ungdomar, föräldrastöd, byggande av billiga hyresrätter, en psykiatri med fler ingångar, utbildning och kompetensförstärkning, arbete och sysselsättning, förstärkt missbruksvård samt uppsökande arbete. Vi ser gärna också en utredning om möjligheterna att införa socialläkare i samverkan med landstinget, för att socialt och ekonomiskt utsatta människor med dålig hälsa ska få ökad tillgänglighet till vården. Kort sagt ett välfärdssamhälle som alltid ser och uppmärksammar de som faller ur eller riskerar att falla ur.

Att utsatta barn och ungdomar nu mer uppmärksammas är oerhört bra. Samtidigt väljer högeralliansen att dra ner på det förebyggande arbetet i stadsdelsnämnderna. Även där behövs ett uppsökande arbete för att upptäcka unga som av olika orsaker har otrygga boendeförhållanden. Med allt större barngrupper på förskolan och i skolan kommer de barn som far illa inte att uppmärksammas i tid. Satsningen på budgetrådsgivningen gillar vi men den rimmar också illa med den stora neddragningen av budgeten för ekonomiskt bistånd, där budgetrådsgivning är en viktig del.

Majoriteten har även för avsikt att dra ner på den årliga informationen till föräldrar vilket även det visar på en bristande politisk viljeyttring. Dessutom har man genom att ”slakta” FoU-enheten ställt sig helt utan redskap när det gäller att följa upp den sociala verksamheten i Stockholm. Vi har hamnat i skymningslandet när det gäller att följa upp insatser och använda sig av forskning som förändringsfaktor. Med en budget som är klart underfinansierad när det gäller de sociala frågorna i staden blir mycket bara retorik från majoriteten. Individ- och familjeomsorgen får en budget som inte motsvarar behoven. Hur ska de kunna placera fler barn och ungdomar? Vi är oerhört oroliga över att högeralliansen inom alla sektorer försvagar barn- och ungdomsperspektivet i Stockholm. Vi riskerar att få en allt större utslagning under kommande år.

Under de kommande åren kommer vi att få en boendesituation som kommer att försvåra möjligheten att få fram försöks och träningslägenheter. Utförsäljningen av allmännyttan är ett steg i helt motsatt riktning, vilket kommer att slå hårt och drabba de som står utanför bostadsmarknaden. Dessutom är

de nybyggda hyresrätterna inget alternativ för hemlösa, eftersom de inte kommer att ha råd att betala hyrorna.

Att bo på härbärge under en längre period stigmatiserar den hemlösa. Vi är därför mycket glada över att förvaltningen nu går tillbaka till det vi införde i den förra majoriteten: biståndsbedömning. Detta minskade antalet härbärgeboende och fler erbjöds andra tryggare boendialternativ. Direktintaget har däremot skapat större problem för de hemlösa. De får inte den hjälp de har rätt till. En TÖG-jour är ett bra verktyg och kopplar tillbaka till det vi införde under förra mandatperioden.

Att även rikta insatserna till unga vuxna är ett måste, vi måste på alla sätt hindra nyrekryteringen in i hemlösheten. Att satsa på skattesänkningar i stället för på välfärd kostar; för den enskilde och för samhället. Det vi kommer att se fram till 2010 är ett Stockholm där allt fler riskerar att hamna utanför, att sälja ut allmännyttan, att inte ge unga vuxna en andra chans genom komvux, att inte satsa på barn och unga, att dra ner på socialbudgeten i 14 stadsdelsnämnder samt att spara på socialtjänstförvaltningen ger inga bra förutsättningar för att arbeta bort hemlösheten.

Förvaltningens förslag är däremot genomtänkta och skarpa men med den svaga socialpolitiken riskerar förslagen tyvärr att stanna vid retorik.

Reservation

Ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner i huvudsak ärendet.
2. Socialtjänstnämnden ger socialtjänstförvaltningen i uppdrag att redovisa hur man på ett mer effektivt sätt kan utveckla verksamheter för att motverka de särskilda behoven av jourplatser för 13-20 åringar.
3. Socialtjänstnämnden anför i övrigt följande.

Vi välkomnar många av de åtgärder som förvaltningen föreslår, till exempel är förvaltningens förslag på att tillskriva regeringen för att verka för ändringar i skuldsaneringslagen positivt och något vi socialdemokrater uppmuntrar. I vår budget för 2008 föreslog vi socialdemokrater att personer som bor hos Stiftelsen hotellhem och som har små hyresskulder som därför hindrar egna kontrakt hos andra hyresvärdar ska erbjudas skuldsanering.

Den hemlöshetspolitik vi står för går hand i hand med den politik socialdemokratin står för. Men borgarnas politik för hemlösa rimmar illa med den politik som förs i staden i övrigt där skattesänkningar och utförsäljning av allmännyttan är ledorden.

Förvaltningens ambition med att ”Öka tillgången till tränings- och försöks-

lägenheter för de hemlösa som är på väg mot egen bostad” – rimmar illa med borgarnas bostadspolitik. Enligt ”Enheten för hemlösa” kan man konstatera att den senaste trenden inom hemlösheten visar att bristen på lägenheter ökar. Detta visar desto mer tydligt att borgarnas hemlöshetspolitik inte är förankrad i deras övriga politik. Under de kommande åren väntar en boendesituation som kommer att försvåra möjligheten att få loss försöks- och träningslägenheter. Detta kommer att drabba de som står utanför bostadsmarknaden. Borgarna behöver se över sina prioriteringar inom hemlösheten.

När vi socialdemokrater diskuterar hemlöshetspolitiken ser vi till helhetsbilden. För att minska hemlösheten gäller det att ha ett bredare perspektiv eftersom den påverkas av en rad faktorer och det är många aspekter som måste tas till hänsyn. Hemlöshet handlar om brist på boende, sysselsättning och inte minst vård. Vikten av vård och behandling för de hemlösa ska inte negligeras. Det är viktigt att förstå att problemet inte bara ligger i att vårda de hemlösa genom avvänjning av droger och alkohol, utan att komma till insikt om att de hemlösa dessutom lider av en väldigt dålig hälsa många gånger. Därför måste fokus på hälsa prioriteras, i en del av vårdsatsningen.

Att utsatta barn och ungdomar i staden uppmärksammas desto mer nu är oerhört viktigt och bra. Det förebyggande arbetet i stadsdelarna måste fortsätta prioriteras och det är inte godtagbart att 13-20 åringar idag hamnar på stadens härbärgen. Det är beklagligt att högeralliansen i samma veva väljer att dra ner på det förebyggande arbetet. Vidare vill vi socialdemokrater efterlysa att socialtjänstförvaltningen redovisar för socialtjänstnämnden hur man på ett mer effektivt sätt kan utveckla verksamheter för att motverka de särskilda behoven av jourplatser för 13-20 åringar.

Reservation

Ledamoten Gertrud Brorsson (mp) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden beslutar att i huvudsak godkänna förslaget.
2. Socialtjänstnämnden beslutar därutöver följande
  - att den uppsökande verksamheten bland barn och unga också omfattar delar av ytterstadsdelarna,
  - att verka för att ett akutboende speciellt för unga under 20år öppnas,
  - att en tak-över-huvudet-garanti för unga under 20 år inrättas,
  - att socialtjänsten får uppdrag att se över hur de kan vara en resurs för skolan i arbetet med att finna de barn och unga som riskerar hemlöshet,
  - att socialtjänstförvaltningen får i uppdrag att tillsammans med Stif-

telsen Hotellhem finna former för tillfälligt akutboende för de som riskerar vräkning,

- att socialtjänstförvaltningen ser över möjligheten för fler socialföretag att etableras i staden.

3. Socialtjänstnämnden anför därutöver följande.

Att hemlösheten ökar i allt yngre åldrar är ett tecken på stora brister i välfärden. I arbetet mot hemlösheten är det 0-vision som ska gälla om Stockholm ska vara en stad att vara stolt över. Arbetet mot hemlösheten måste i än större omfattning rikta sig mot förebyggande åtgärder. Här har skolan en viktig roll. Det är den miljö som alla barn naturligt ska vistas i. Det är värdefullt om socialtjänsten med all sin kunskap kan stötta skolpersonal i den rollen. Det uppsökande arbetet bland barn och unga som bedrivs behöver förstärkas och det behöver arbetas än mer överlappande även i ytterstaden. Det räcker inte med att koncentrera sig till city. Samarbete med fältassistenter och ungdomsledare som har lokalkunskaper i de olika stadsdelarna är oerhört viktigt. Även samverkan med kranskommunerna är betydelsefullt.

De barn som i praktiken är hemlösa på grund av sina hemförhållanden måste få akuta insatser. Det är inte alltid jourhem är den snabbaste lösningen utan fler alternativ måste finnas. Ett akutboende och en tak-över-huvudgaranti för den målgruppen är om möjligt än viktigare än för vuxna. Det är också extra viktigt att de inte fastnar där utan omedelbart får hjälp vidare till familjehem eller andra åtgärder.

Aktiva insatser ska göras för att förhindra vräkningar. Än mer aktiva insatser måste göras från socialtjänsten för dem som riskerar vräkning om vi ska uppnå målet att vräkningar inte ska behöva förekomma. Ett samarbete mellan hyresvärdar å ena sidan och socialtjänsten och Stiftelsen Hotellhem å den andra bör upprättas så att det finns en möjlighet för en person eller familj som har problem runt bostaden att bo en period på Hotellhem under den tid som socialtjänst, andra myndigheter och det egna sociala nätverket ordnar upp de bekymmer som finns. Målet ska vara ett man kan återvända till bostaden. Om detta är svårt ska det finnas hjälp till att byta bostad.

Möjligheten till skuldavskrivning är central och lagen måste även anpassas till denna målgrupp.

I de fall som vräkning trots allt har varit nödvändigt är tak-över-huvudetgarantin viktig som ett steg till eget boende. Det är bra att denna nu också kombineras med nödvändig biståndsbedömning på plats så att möjligheten att komma vidare från akutboende ökar och vägen-tillbaka-garanti kan realiseraras.

Viktigt är att socialtjänsten inte agerar hyresvärd med andrahandsuthyrning utan koncentrerar sig på sin huvuduppgift. Den dubbelroll som finns idag kan riskera att det för många upplevs jobbigt att ta sig tillbaka från hemlöshet till ett vanligt liv. Andelen lägenheter från allmännyttan men även pri-

vatvårdar för detta ändamål måste öka. Samtidigt är viktigt att betona vikten av trygghet i boendet med stabila kontrakt för att man ska orka ta i sina andra bekymmer.

Hemlösheten tar sig uttryck på lika många sätt som det finns antal hemlösa. Gemensamt för alla är dock avsaknaden av ett anständigt boende. Att individens behov och funderingar ska vara i centrum är en självklarhet. Det finns ingen som kan sina behov så mycket som individen själv.

Vi ställer rätt stora krav på den enskilde individen att samverka men vi bör kanske även reflektera mer på hur samverkan stadens olika förvaltningar och bolag samt mellan olika myndigheter fungerar. Samarbetet med landstinget kan och ska utvecklas. Antalet tvångsomhändertagningar bland hemlösa har ökat. En trend som måste brytas. Ett led i förbättrad samverkan kan vara att kommunen får möjlighet att återinrätta socialläkartjänster.

I samarbetet måste det också finnas nätverk som kan finnas med långsiktigt. En innehållsrik vardag med en värdig sysselsättning är av stor vikt. Vi vill därför se att antalet sociala företag kan öka i staden för att kunna tillgodose fler utifrån dessa behov.

Sist men inte minst är behovet av ökat brukarinflytande. Brukarna bör vara en del av besluten som tas inte bara genom brukarråd utan även i de faktiska besluten. Även i boendet kan brukarna själv få ett större inflytande, bl.a. genom viss självförvaltning som också kan bidra till att hyrorna kan hållas på en nivå som är mer rimlig för många av dem som idag är hemlösa.

Om vi inte inser att bostadspolitiken är central för att nå 0-vision mot hemlösheten så kan alla andra insatser upplevas meningslösa.

Särskilt uttalande

Ledamoten Gertrud Brorsson lämnade följande särskilda uttalande.

Jag ansluter mig till följande beslutssatser i det förslag till beslut som framlades av ordföranden Ulf Kristersson (m) ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp).

- att återkomma med förslag till särskilda dygnet-runt-öppna platser för långliggare som behöver ordnande former för att motiveras till behandling, som ett första steg på väg tillbaka till ett ordnat liv. Där ska också finnas hjälp med medicinering, exempelvis psykofarmaka och bromsmedicin mot HIV.
- att återkomma med förslag på en särskild skuldrådgivning för att bidra till skuldsanering för hemlösa som har ordnat boende, men som på grund av gamla hyresskulder inte kan få eget kontrakt.
- att investera i metodutveckling och modellarbete i arbetet mot hemlöshet och inleda ett internationellt samarbete med andra föregångsländer.

- fortsätta göra egna mätningar och räkningar men förändra sina definitioner så att de sammanfaller med socialstyrelsens.
- att utifrån förvaltningens tjänsteutlåtande och vad som anges här ovan till nämnden återkomma med ett förslag på reviderade riktlinjer gällande hela stadens hemlöshetsarbete.

Ersättaryttrande

Ersättaren Cecilia Önfält (c) lämnade följande ersättaryttrande.

Om jag hade deltagit i beslutet skulle jag ha anslutit mig till det förslag till beslut som framlades av ordföranden Ulf Kristersson (m) ledamoten Dikran Dison (kd) och tjänstgörande ersättaren Patrik Silverudd (fp).

§ 10

Ansökan om utvecklingsmedel från Socialstyrelsen för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden

Dnr 402-0563/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner ansökan om utvecklingsmedel från Socialstyrelsen till de i ärendet presenterade projekten.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att fördela utvecklingsmedel i syfte att arbeta mot hemlöshet, motverka vräkningar och hemlöshet bland barn enligt regeringens strategi "Hemlöshet – många ansikten, mångas ansvar". Förvaltningen föreslår att nämnden ansöker om medel för följande tre utvecklingsprojekt hos Socialstyrelsen, totalt 8 450 tkr.

- Utvecklingsarbete med hemlösa män och kvinnor på Enheten för hemlösa.
- Utveckla möjligheten för hemlösa att få tillgång till lägenheter på den ordinarie bostadsmarknaden.
- Utveckla en TÖG-jour för att minska antalet härbärgesboende hemlösa.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson (m) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 11

Utvärdering av det brottsförebyggande projektet "Nätverk söderort"

Dnr 119-0558/2007

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden godkänner redovisningen i tjänsteutlåtandet

Ärendet

Nätverk Söderort är ett brottsförebyggande samverkansprojekt som startade inom Söderorts polismästardistrikt år 2005. En utvärdering av projektet har utarbetats vid Preventionscentrum Stockholm - Precens. Utvärderingen visar att trots vissa identifierade brister anser en stor majoritet av de aktiva aktörerna att projektet redan har uppnått konkreta resultat i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Utvärderingens resultat presenterades vid chefsrådsmötet i Söderort den 11 oktober 2007. Samtidigt fattade chefsrådet ett beslut att permanenta projektet från den 1 januari 2008.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 12 oktober 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson (m) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) lämnade följande särskilda uttalande.

Nätverk Söderort känns nyskapande och det finns stora möjligheter till att ha detta som modell för det fortsatta arbetet i Stockholm. Det är därför glädjande att projektet har permanentats.

§ 12

Om hemtagning av myndiga som har varit placerade

Svar på skrivelse från Karin Rågsjö (v) och Jackie Nylander (v)

Dnr 119-0159/2007

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden återremitterar ärendet för komplettering.

Ärendet

Socialtjänstförvaltningen har av socialtjänstnämnden fått i uppdrag att göra en kartläggning av stadsdelsnämndernas förhållningssätt till fortsatt placering av ungdomar efter det att de blivit myndiga. I skrivelsen uttrycks en oro för att fler placeringar än tidigare upphör då den unge blir myndig. Under första halvåret 2007 har en kartläggning genomförts som avsåg totala antalet

placerade ungdomar födda under åren 1986 – 1989 och för hur många placeringen har upphört i samband med 18 årsdagen. Resultatet från kartläggningen visar inte på någon oroande tendens. Under första halvåret 2007 var 126 ungdomar födda år 1989 placerade i familjehem eller på något HVB-hem. Av dessa upphörde 22 placeringar under mätperioden. Enligt registreringar i stadens paraplysystem skedde detta i de flesta fall enligt beslutad vårdplan. I några fall upphörde placeringarna på vårdgivarens respektive den unges initiativ.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2007.

Förslag till beslut

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) föreslog att nämnden skulle återremittera ärendet för komplettering. Samtliga partier anslöt sig till förslaget.

§ 13

Rapport från BIF-gruppen (Barn i fara) – tvärprofessionella konsultationer 2004 - 2006

Dnr 119-0576/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner i huvudsak rapporten.
2. Socialtjänstförvaltningen får i uppdrag att återkomma med en uppföljning angående att 68 % av de barn som är utsatta lever i familjer med utländsk härkomst.
3. Socialtjänstnämnden beslutar att i övrigt anföra följande.

Utsatta barn och ungdomar riskerar att rekryteras in i missbruk, hemlöshet, kriminalitet och har och får ofta psykiska problem. Utsatthet innebär på kort och lång sikt ofta ett utanförskap. När 68 % av dessa barn rapporteras ha utländsk bakgrund är detta en uppgift som vi bör titta närmare på. Det behövs nya metoder, nya strategier för att nå dessa familjer.

Ärendet

BIF-gruppen är en tvärprofessionell konsultgrupp som har funnits i Stockholm sedan 1983. Verksamheten ryms huvudsakligen inom befintliga ramar hos staben på socialtjänstförvaltningen samt hos stadsledningskontorets juridiska avdelning. Den barnpsykiatriska kompetensen köps in av förvaltningen. Konsultgruppen är en resurs för de IoF-enheter vid stadsdelsförvaltningarna som ansvarar för utredning och beslut i komplicerade, individuella barnärenden.

Rapporten ger en bild av de svåra livsvillkor många barn lever under. Den illustrerar även de stora professionella komplikationer som rör socialtjänstens utredningar och ofta för barnen livsavgörande beslut i dessa ärenden.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 25 september 2007.

Förslag till beslut

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v), ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s) och ledamoten Gertrud Brorsson (mp) framlade ett förslag till beslut. Samtliga partier anslöt sig till detta förslag.

§ 14

Volontärbyrån

Ansökan om fortsatt ekonomiskt stöd

Dnr 421-0497/2007

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att bevilja Forum för Frivilligt Socialt Arbete 1,0 mnkr till Volontärbyråns verksamhet i Stockholm år 2008.

Ärendet

Volontärbyrån i Stockholm startade sin verksamhet den 1 januari 2003. Volontärbyrån förmedlar kontakt mellan volontärer och frivilligorganisationer via Internet. Intresset för Volontärbyrån är mycket stort både från allmänheten och från frivilligorganisationerna. Antalet förmedlade kontakter ökar kontinuerligt. Av de föreningar som har använt Volontärbyråns förmedling har den största delen varit verksamma inom det sociala området, men även till andra områden såsom integration, idrott och kultur har ett stort antal volontärer sökt sig. Förvaltningen föreslår att Volontärbyrån beviljas ett fortsatt ekonomiskt stöd med 1 mnkr för år 2008 till sin verksamhet i Stockholm.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 12 oktober 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson (m) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 15

Sammanträdestider för socialtjänstnämnden 2008

Dnr 101-0570/2007

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden beslutar om följande sammanträdestider under 2008.

Torsdagen den 31 januari kl. 16.00

Torsdagen den 14 februari kl. 16.00
Tisdagen den 18 mars kl. 16.00
Torsdagen den 17 april kl. 16.00
Torsdagen den 15 maj kl. 16.00
Torsdagen den 12 juni kl. 16.00

Torsdagen den 28 augusti kl. 16.00
Torsdagen den 18 september kl. 16.00
Torsdagen den 23 oktober kl. 16.00
Torsdagen den 20 november kl. 16.00
Torsdagen den 11 december kl. 16.00

§ 16

Val av ledamot till individutskottet

Dnr 101-0623/2006

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden beslutar välja ledamoten Petter Lindfors (m) till ledamot i individutskottet.

§ 17

Val av ersättare till tillståndsutskottet

Dnr 101-0625/2006

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden beslutar välja ledamoten Petter Lindfors(m) till ledamot i tillståndsutskottet.

§ 18

Ansökan om statsbidrag för hiv-preventivt arbete i Stockholms stad

Dnr 420-0561/2007

Socialtjänstnämndens beslut

1. Socialtjänstnämnden ansöker om 23,5 mnkr i statsbidrag för hiv/STI-preventiva insatser hos Socialstyrelsen enligt ansökan.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö, samt landstingen erhåller sedan budgetåret 1991/1992 ett statsbidrag för att förstärka sitt hiv/STI-preventiva arbete (STI - Sexual Transmitted Infections). Bidraget regleras i en överenskommelse mellan Socialdepartementet och Sveriges kommuner och landsting. Inför

2008 finns totalt 95 mnkr att fördela. I tjänsteutlåtande presenteras de förutsättningar som finns avseende statsbidraget för hiv/STI-preventiva insatser.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 15 november 2007.

Förslag till beslut

Ordföranden Ulf Kristersson (m) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 19

Anmälningssärenden

Socialtjänstnämndens beslut

Socialtjänstnämnden beslutar lägga följande ärenden till handlingarna.

Protokoll från socialtjänstnämndens sammanträde den 25 oktober 2007 justerat den 6 november 2007.

Protokoll från handikapprådets sammanträde den 19 november 2007 justerat den 19 november 2007.

Protokoll från individutskottets sammanträde den 1 november 2007 justerat den 9 november 2007.

Protokoll från tillståndsutskottets sammanträde den 25 oktober 2007 justerat den 31 oktober 2007.

Protokoll från organisations- och föreningsutskottets sammanträden den 4 oktober 2007 och 1 november 2007 justerade den 1 och 16 november 2007.

Beslut fattade av tjänsteman enligt delegation med dnr 440-0564/2007, dnr 440-0571/2007, dnr 307-0034/2007, dnr 307-0544/2007, dnr 307-0565/2007, dnr 307-0577/2007 och dnr 307-0573/2007.

Inkomna handlingar till socialtjänstnämnden perioden den 11 oktober 2007 till den 5 november 2007.

Ordförandebeslut daterat den 6 november 2007. Socialborgarrådet godkänner Agneta Borgs deltagande vid den internationella konferensen "Human trafficking in the 21st Century" den 19 – 24 november 2007 i Dushanbe, Tajikistan anordnad av Kvinnoforum i samarbete med NGO "Modar (Dushanbe, Tajikistan), Ministry of Internal Affairs Tajikistan och Angel Coalition (MOscow, Russia), dnr 307-0638/2007.

§ 20

Nämndens frågor

Skrivelse om överrepresentation av barn och ungdomar med utländsk bakgrund från Karin Rågsjö (v), Jackie Nylander (v), Elisabeth Brandt Ygeman (s) och Gertrud Brorsson (mp) överlämnades till förvaltningen för beredning.

Socialtjänstnämnden godkände deltagande i konferens om socialt företagande den 6 december 2007 i Stockholm för ledamoten Gertrud Brorsson (mp).

Socialtjänstnämnden beslutade att deltagare i konferenser ska skriva en PM/rapport om konferensen till nämnden.
